

O Leonie Wyczółkowskim w bydgoskim Muzeum

Kwiecień jest tym szczególnym miesiącem w roku, w którym świętuje się kolejne jubileusze urodzin Leona Wyczółkowskiego oraz uzyskania przez miasto jego niezwykłego legatu, przekazanego po śmierci Mistrza przez Profesorową Wyczółkowską Aktem darowizny z 8 kwietnia 1937 roku. Franciszka Wyczółkowska, zgodnie z wolą męża, przekazała 942 prace: 5 obrazów olejnych malarskich, 70 akwareli, 8 temper, 13 pasteli, 58 rysunków kredą, 54 tusze, 4 rysunki węglem, 5 rysunków ołówkiem, 64 innych rysunków, 496 szkiców i rysunków w 15 szkicownikach, 129 grafik (akwaforty, litografie), 36 obrazów, grafik i rzeźb innych artystów, pamiątki osobiste oraz wyposażenie pracowni. Na uwagę zasługuje fakt, iż w tym zbiorze znajdują się pierwsza i ostatnia praca: Złote gody dziadków Mistrza (1870) oraz Kwiaty w dwuotworowym wazonie (1936). W 1948 roku Muzeum otrzymało kolejny poważny dar – po stratach wojennych – ponad sto dzieł, będących dotychczas w posiadaniu rodziny Szulisławskich. Należy dodać, że oprócz zbioru eksponatów artystycznych powstał w Muzeum liczący się zbiór biograficzny: dokumenty osobiste artysty, rękopisy, listy pisane do żony, do niego samego, telegramy gratulacyjne, nekrologi, klepsydry, liczne zdjęcia (ok. 400), pamiątki osobiste i meble, warsztat twórczy i narzędzia pracy ze słynnym „tramwajem gościeradzkim” oraz różnorodne wydawnictwa.

Wystawa obejmowała 129 prac graficznych i 217 malarskich z okresu lat 1867-1936. Należy też dodać, że w kolekcji daru znalazło się ponadto 20 obrazów i prac graficznych innych artystów i rzeźby Konstantego Laszczki. W 1937 roku Muzeum Miejskie w Bydgoszczy wydało Katalog darów Prof. Leonowej Wyczółkowskiej, Prof. Konstantego Laszczki i Prezesa Kazimierza Kierskiego. Katalog przedstawia kronikę uroczystości kwietniowych połączonych z aktem otwarcia wystawy pierwszej części darów, pełne teksty przemówień i referatów wygłoszonych 10 i 11 kwietnia. W sobotę 10 kwietnia celebrowano uroczyste nabożeństwo za duszę Zmarłego w bydgoskiej farze, wieczorem w Teatrze Miejskim odbyła się akademie pod protektoratem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, otwarta przez prezydenta miasta Leona Barciszewskiego, nastąpiło przemówienie dra Władysława Zawistowskiego, referat wygłosił

Marian Turwid. W niedzielę 11 kwietnia rano uczestnicy uroczystości udali się do Wtelna na grób Artysty, a następnie gościli u p. Wyczółkowskiej w Gościeradzu. W południe nastąpiło otwarcie wystawy pozyskanych „skarbów” w Sali Rady Miejskiej, udekorowanej według projektu artysty malarza Jana Hawryłkiewicza. Na otwarcie przemówienie wygłosił wojewoda poznański dr. Koper, który wręczył Złoty Krzyż Zasługi Franciszce Wyczółkowskiej za „wielki czyn” i „wielką ofiarę”. Odczytano wiele listów gratulacyjnych.

Rok 2012 – 160 rocznica urodzin i 75 przekazania daru Wyczółkowskich – zapisze się w historii nie tylko naszego miasta wieloma wydarzeniami jak przystało w Roku Leona Wyczółkowskiego, pod honorowym patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Bronisława Komorowskiego. Z tej szczególnej okazji w Muzeum prezentowane będą dwie wielkie wystawy. Pierwsza otwarta zostanie 25 kwietnia – Wokół daru Franciszki i Leona Wyczółkowskich.

Muzeum zaszczytne imię Leona Wyczółkowskiego otrzymało po II wojnie światowej, 11 kwietnia 1946 roku – w 94. rocznicę urodzin nieżyjącego od dziesięciu lat artysty, bowiem zgromadzona kolekcja dzieł Mistrza była już na tyle pokaźna i reprezentatywna, iż jednoznacznie pretendował on do rangi Patrona.

Leon Wyczółkowski, Generał Jung, 1924,
MOB W. 199

W 1924 roku Artysta ofiarował Muzeum swoją pracę graficzną z wizerunkiem generała Władysława Junga i osobistą dedykacją – dla Muzeum Bydgoskiego L. Wyczół, 1924. W tymże roku właśnie odbyła się pierwsza wystawa jego prac: Grafika i akwarele Leona Wyczółkowskiego. Kolejne wystawy, to rok 1928 – uczestniczył wówczas w Wystawie Nabytków – oraz rok 1934, kiedy została zaprezentowana indywidualna

Wystawa Dzieł Leona Wyczółkowskiego. W efekcie obu wystaw zakupiono następne prace artysty oraz przeznaczono na ich ekspozycję jedną z sal wystawienniczych. „Odwiedzał to muzeum zawsze, ilekroć przyjeżdżał z Gościeradza do Bydgoszczy – wspomina Marian Turwid. Najchętniej i najdłużej zatrzymywał się przed rysunkami bydgoszczanina Maksymiliana Antoniego Piotrowskiego (...) W ciasnych salkach ówczesnego Muzeum Miejskiego wydawał się jeszcze wyższy ten starzec taki dostojny i piękny. Patrząc na niego uświadamiałem sobie, że gdy w liryce, gdy zwłaszcza w muzyce pojawiają się często cudowne dzieci, to w plastyce, zdarzają się cudowni starcy. Tacy jak Leonardo, jak Rembrandt, jak Tycjan, jak Hokusai, jak Leon Wyczółkowski”.

Franciszka i Leon Wyczółkowsky,
1932, MOB W. 866

Do końca 2011 roku, otwarto w Bydgoszczy ponad siedemdziesiąt różnorodnych wystaw indywidualnych dzieł Wyczółkowskiego ze zbiorów własnych oraz zasobów innych Muzeów, a także z kolekcji prywatnych, nie licząc wystaw z udziałem prac malarza w wystawach zbiorowych, jak również poważnych wystaw poza siedzibą w kraju i zagranicą. Na szczególną uwagę zasługują wystawy jubileuszowe przygotowywane w rocznice urodzin artysty oraz wystawy upamiętniające kolejne rocznice śmierci, wraz z katalogami i informatorami wystaw. Turwid odwiedzał Mistrza w Gościeradzu. Był świadkiem wielu ciekawych zdarzeń, między innymi wspomina o zaradności pani Franciszki, która odbierała obdarowanym otrzymane przed chwilą dzieła „mężusia” twierdząc, iż wszystko przeznaczone jest z góry dla Muzeum Miejskiego w Bydgoszczy, kwitując to milutkim uśmiechem.

Źródło: Jolanta Baziak-Jankowska, *O Leonie Wyczółkowskim w bydgoskim Muzeum*, „Bydgoski Informator Kulturalny”, nr 4, Bydgoszcz 2012

Wykaz ekspozycji w siedzibie Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy od 1924 do 2021 roku.

(zestawienie od 1924 do 2012 roku opracował Zdzisław Hojka)

1924

- *Grafiki i akwarele Leona Wyczółkowskiego* – 1.11.

1928

- *Wystawa Nabytków Muzeum Miejskiego* – 6.02.-7.03.

1934

- *Wystawa dzieł prof. Leona Wyczółkowskiego* – 22.04.-21.05.

1937

- *Pośmiertna wystawa grafiki Leona Wyczółkowskiego, w 85. rocznicę urodzin* - 1.04.-30.06.

- *Wystawa darów prof. Leonowej Wyczółkowskiej, prof. Konstantego Laszczki, prezesa Kazimierza Kierskiego – 4.07.-15.11.*

1938

- *Teka Białowieska, Teka Pomorska Leona Wyczółkowskiego – kwiecień-maj*
- *Wystawa obrazów Leona Wyczółkowskiego – lipiec-listopad*

1946

- *Galeria Leona Wyczółkowskiego – 11.04.-*

1948

- *Dary inż. Kazimierza Szulistawskiego. Dzieła Leona Wyczółkowskiego – 3.09.-6.11.*

1949

- *Leon Wyczółkowski, malarz drzew – 10.04.-2.06.*
- *Leon Wyczółkowski, kwiaty – 12.06.-30.08.*
- *Architektura w twórczości Leona Wyczółkowskiego – 28.09.-20.11.*
- *Odzyskane obrazy – 27.11.-30.12.*

1950

- *Pejzaż Leona Wyczółkowskiego – 12.02.-30.03.*
- *Portret Leona Wyczółkowskiego – 10.04.-25.06.*

1951

- *Leon Wyczółkowski na tle Krakowa – 4.03.-10.04.*
- *Grafika Leona Wyczółkowskiego – 18.11.-8.12.*
- *Kopernik i Chopin oraz pamiątki po Leonie Wyczółkowskim – 14.12.-*

1952

- *W setną rocznicę urodzin Leona Wyczółkowskiego – 14.04.-28.09.*

1953

- *Wiś w twórczości Leona Wyczółkowskiego* – 31.03.-10.05.

1954

- *Architektura w twórczości Leona Wyczółkowskiego* – 24.10.-31.12.

1955

- *Leon Wyczółkowski, dzieła wybrane* – 16.12.-15.01.1956

1957

- *Leon Wyczółkowski, drzewa i kwiaty* – 26.06.-19.09.
- *Grafika Leona Wyczółkowskiego* – 15.10.-14.11.

1958

- *Z pracowni Leona Wyczółkowskiego* – 3.08.-6.10.

1960

- *Leon Wyczółkowski, dzieła wybrane* – 1.06.-1.09.

1961

- *Dzieła Leona Wyczółkowskiego w 25-tą rocznicę śmierci artysty* – 30.11.-9.04.1962.

1963

- *Drzewa Leona Wyczółkowskiego* – 10.08.-9.09.

1964

- *Dzieła Leona Wyczółkowskiego* – 29.05.-5.11.1973

1965

- *Leon Wyczółkowski, dokumenty, listy, pamiątki osobiste, urządzenia pracowni* – 10.12.-23.06.1966

1969

- *Nabytki muzeum 1969. Dzieła Leona Wyczółkowskiego i malarzy polskich jego czasów – 20.12.-16.03.1970*

1973

- *Wybrane dzieła Leona Wyczółkowskiego – 20.05.-10.06*
- *Grafika Leona Wyczółkowskiego – 16.06.-8.11*
- *Dzieła Leona Wyczółkowskiego, malarstwo, rysunek – 13.11.-2.07.1974*

1974

- *Dzieła Leona Wyczółkowskiego, malarstwo, rysunek, grafika – 17.10.-20.04.1979*

1976

- *W czterdziestą rocznicę śmierci Leona Wyczółkowskiego – 15.12.-10.03.1977*

1977

- *Rysunki i szkice Leona Wyczółkowskiego – 5.04.-27.11*
- *Grafika Leona Wyczółkowskiego – 1.12.-20.04.1979*

1980

- *Leon Wyczółkowski, malarstwo, rysunek – 19.04.-31.12*
- *Leon Wyczółkowski, malarstwo, rysunek, grafika, 100-lecie zbiorów muzeum – 18.10.-31.12.*

1982

- *Leon Wyczółkowski, wystawa biograficzna w 130 rocznicę urodzin artysty – 23.04-30.08*

1983

- *Grafika Leona Wyczółkowskiego na tle warsztatu artysty – 02-30.05*

1985

- *Bory Tucholskie w twórczości Leona Wyczółkowskiego – 19.07.-30.10*

- *Leon Wyczółkowski, malarstwo, rysunek, grafika oraz rzeźby Konstantego Laszczki* – 6.09.-31.12

1986

- *Leon Wyczółkowski w 50 rocznicę śmierci* – 16-28.12

1987

- *Leon Wyczółkowski 1852-1936* – 3.10.-28.02.1988

1988

- *Leon Wyczółkowski, biografia i twórczość* – 29.05.-22.09
- *Leon Wyczółkowski, biografia i twórczość* – 17.11.-6.02.1992

1991

- *Wyczółkowski legionista* – 6.11.-6.02.1992

1992

- *Leon Wyczółkowski* – 15.10-3.01.1993

1994

- *Grafika Leona Wyczółkowskiego* – 26.01.-10.04
- *Leon Wyczółkowski i jego uczniowie* – 18.05.-2.10

1995

- *Wyczółkowski legionista i malarz drzew* – 19.01.-26.03
- *Leon Wyczółkowski, malarstwo, grafika, rysunek* – 11.04.-29.08

1996

- *Przyroda w twórczości Leona Wyczółkowskiego* – 17.01.-10.03
- *Leon Wyczółkowski, w 60. rocznicę śmierci artysty* – 27.12.-5.01.97

1998

- *Warsztat twórczy Leona Wyczółkowskiego* – 12.03.-31.05

2000

- *Z archiwum Wyczóła, zbiory biograficzne Leona Wyczółkowskiego* – 18.05.-15.06

2001

- *Leon Wyczółkowski, „Codziennie być innym”* – 16.07.-16.09
- *Przyjaciele – Leon Wyczółkowski, Konstanty Laszczka* – 29.11.-25.01.2002

2002

- *Leon Wyczółkowski, malarstwo. Rysunek, grafika. Wystawa jubileuszowa w 150. rocznicę urodzin artysty* – 11.04.-1.09

2004

- *Leon Wyczółkowski znany i nieznan* – 19.05.-5.09

2005

- *Leon Wyczółkowski, ze zbiorów własnych* – 11.05.-31.10

2006

- *Leon Wyczółkowski, malarstwo, grafika, rysunek* – 22.03.-11.05
- *Piękną być. Kobieta w sztuce* – 2.06.-13.08
- *Leon Wyczółkowski, w 70. rocznicę śmierci artysty* – 8.11.-2.01.2007

2007

- *Leon Wyczółkowski a współcześni* – 18.07.-18.11
- *Leon Wyczółkowski, tajniki warsztatu artysty* – 12.12.-24.03.2008

W kwietniu 2007 roku zorganizowano sesję poświęconą artyście oraz wykonano napisy nagrobne Leona i Franciszki Wyczółkowskich na grobowcu malarza we Wtelnie. W ramach współpracy z Instytutem Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, w Zakładzie Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej,

przeprowadzono konserwacje i badania obrazów oraz podobrazí dzieł Leona Wyczółkowskiego. Rezultaty badań konserwatorskich zaprezentowano na wystawie Tajniki warsztatu artysty, której towarzyszył katalog, ukazujący – dla porównania – dzieła przed konserwacją i po jej wykonaniu.

2008

- *Leon Wyczółkowski, malarstwo, rysunek, grafika* – 11.04.-3.08
- *Od kościoła Klarysek po Wyspę Młyńską – wystawa jubileuszowa* – 26.09.-28.12

2009

- *Twórczość Leona Wyczółkowskiego* – wystawa stała – 03.07.2009-

2011

- *Z kolekcji Leona Wyczółkowskiego. Dar artysty dla Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu* – 13.04.-30.06.

2012

- *Wokół daru Franciszki i Leona Wyczółkowskich* – 25.04.-02.09.
- *Motywy sakralne w twórczości Leona Wyczółkowskiego* – 7.11.-31.12.
- *Leon Wyczółkowski artysta - profesor* – 18.12.-31.03.2013

2016

- *Od pomysłu do dzieła. Leon Wyczółkowski* – 28.01.-03.04.

Na wystawie zaprezentowane zostały różne formy artystycznej wypowiedzi mistrza. Prezentowane były rysunki pochodzące z początkowej fazy pracy nad obrazem, jak i gotowe, wypracowane repliki w wersji olejnej, pastelowej czy akwarelowej.

- *Wystawa posterowa Śladami Leona Wyczółkowskiego* – 04.04-15.05

Wystawa „Śladami Leona Wyczółkowskiego” ukazywała artystyczną wędrówkę malarza po miejscach, w których przebywał i tworzył oraz w których kształtował się jego indywidualny styl. Motywem przewodnim wystawy posterowej była linia czasu, która prowadziła odbiorcę ukazując najciekawsze prace artysty z poszczególnych okresów twórczych. Poza informacjami biograficznymi zawierała opisy technik graficznych oraz cytaty i anegdoty malarza. Zawiera

także ilustracje obrazów, rysunków, grafik i fotografii artysty, które znajdują się w zbiorach Muzeum Okręgowego.

- *Dworek w Gościeradzu* – 13.07.-31.08.

Specjalna prezentacja akwareli Leona Wyczółkowskiego z 1924 roku pt. "Dworek w Gościeradzu"

- *Leon Wyczółkowski o sobie – autoportrety* – 15.12.-26.02. 2017

2020

- *Leon Wyczółkowski „Cztery Wiosny”* – 24.04.-31.10.2021

Pokaz prac dotyczących tematu otwartego okna pokoju artysty z widokiem na ogród - "Wiosna" Leona Wyczółkowskiego. Jak wspominał malarz cztery razy ujmowałem ten sam temat z wysiłkiem. Prezentowane obrazy pochodzą ze zbiorów Muzeum Archidiecezjalne w Poznaniu, Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, a także z kolekcji prywatnej.